ఎండ

ఎండ ....భయంకరమైన ఎండ .... రోళ్ళను, రోకళ్ళను పగుల గొడ్తున్న రోహిణికార్తె ఎండ.... ప్రపంచాన్నంతా నాపాం బాంబులా మాడ్చి మసిచేస్తున్న ఎండ.... సమస్త ప్రాణికోటిని పెనం మీద వేయిస్తున్న ఎండ.... కసిగా ఎండ.... క్రూరంగా ఎండ....కర్కశంగా ఎండ.

ఎండ తాచుపాములా బుసకొడ్తోంది.
కొండ చిలువలా ఆవులిస్తోంది.
పెద్దపులిలా గర్జిస్తోంది.
కార్చిచ్చులా వ్యాపిస్తోంది.

ఆ ఎండలో కూర్చొని రంగమ్మ కంకరరాళ్ళను పగుల గొడ్తోంది. ఆమెతోపాటు అక్కడ ఇంకో పదిహేనుమంది దాకా ఆడవాళ్ళు పని చేస్తున్నారు. పెద్ద పెద్ద రాళ్ళను తమ చేతుల్లో ఉన్న సుత్తెలతో చిన్న చిన్న కంకర రాళ్ళుగా పగుల గొడ్తున్నారు. వాళ్ళ సుత్తెల ధ్వనులు ఒక క్రమమైన పద్ధతిలో మ్రోగుతూ ఒక వింత సంగీతాన్ని సృష్టిస్తున్నాయి.

అక్కడికి కొంచెం దూరంలో నలభైమంది మగవాళ్ళు పనిచేస్తున్నారు, వాళ్లు అక్కడొక బ్రిడ్జిని కట్టే కార్యక్రమంలో నిమగ్నులై ఉన్నారు. కింద ఓ చిన్న నది... ఆ నదిలో మరో ముప్ఫయిమంది దాకా ఆడవాళ్ళు మగవాళ్ళు నదిలోని ఇసికను ఓ లారీలోకి ఎత్తుతున్నారు. పనులన్నీ చకచకా జరిగిపోతున్నాయి. అంత భయంకరమైన ఎండ వాళ్ల మీద తన ప్రభావాన్ని చూపించలేకపోతున్నది. వాళ్ళంతా చెమటలు కారు

తున్న అర్ధనగ్న శరీరాలతో....అచంచలమైన దీక్షతో ఆ బ్రిడ్జిని కట్టే పనిలో మునిగి ఉన్నారు. వాళ్లతోపాటే కొంచెం దూరంలో గొడుగులు పట్టుకొని వాళ్లకు ఆజ్ఞలు పురమాయిస్తున్నారు ఇద్దరు మేస్త్రీలు.

అక్కడ పనిచేస్తున్న వాళ్లంతా వడ్డెరవాళ్లు. బ్రిడ్జికి కొంచెం దూరంలోనే వాళ్ల గుడిసెలున్నాయి. ఆ బ్రిడ్జి కట్టటం పూర్తికాగానే వాళ్లు అక్కణ్ణించి వెళ్ళిపోతారు. మళ్ళీ ఎక్కడ పని దొరికితే అక్కడ గుడిసెలు వేసుకుంటారు. వాళ్లకొక స్థిరమైన ఇల్లు, వాకిలీ అంటూలేవు. ఆస్తిపాస్తు లంటూలేవు. స్వంతవూరు రాష్ట్రం, ప్రాంతమంటూ లేవు. వాళ్లకు భారతదేశంలో అన్నిటికంటె పవిత్రమైన ఓటుకూడా ఉందో లేదో చెప్పలేం. వాళ్లకు ఈ దేశాన్ని పాలిస్తున్న దెవరో తెలియదు వాళ్లకు తెలిసిందల్లా ఒక్కటే-ఎండా, వాన, చలి మొదలైన ప్రకృతిశక్తు లకు అతీతంగా రెక్కలు విరుచుకుని పని చేస్తేనే వాళ్ల పొట్ట గడుస్తుం పని; వాళ్ల పరిస్థితి మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఎలా ఉందో నాల్గో పంచవర్ష ప్రణాళిక పూర్తయ్యేనాటికి కూడా అలాగే ఉంది.

రంగమ్మ....ఆమెనంతా 'రంగి' అంటారు. రంగికి ఇరవై యేళ్లుం టాయి. కానినలభై యేళ్ళు దాటినట్టుగా కనిపిస్తుంది. ఇరవై యేళ్ల ప్రాయంలో సహజంగా ఓ స్త్రీలో ఉండే నిగనిగలు గానీ, మిసమిసలు గానీ రంగిలో బొత్తిగా లేవు. రంగి నెలరోజుల క్రితమే మూడో సారి ప్రసూతయ్యింది. ఇద్దరూ లేక ముగ్గురు అనే నినాదం వాళ్లదాకా వెళ్ళి నట్టులేదు. వాళ్ళకు ఎంత మంది పిల్లలుంటే అంత సంపాదన అనే నమ్మకం. నాలుగైదు ఏళ్ళు దాటగానే వాళ్ళ పిల్లలచేత అదో ఇదో కూలి పని చేయించి కొంచెం సంపాదించుకోవచ్చునని వాళ్ల ఆశ.

రంగి మొగుడు వీరయ్య. అతన్నంతా ఈరిగాడంటారు. ఈరిగాడికి ఇరవై ఎనిమిది యేళ్లుంటాయి. వాడిప్పుడు అక్కడే బ్రిడ్జిమీద పని చేస్తు న్నాడు. వాడే ఈ రోజు రంగిని బలవంతంగా పన్లోకి తీసుకువచ్చాడు. నిజానికి రంగియేనాడూ పనికి జంకలేదు. మొదటి రెండు కానుపులప్పుడు పదిరోజులు తిరక్కుండానే పన్లోకొచ్చింది. కానీ ఈసారి రంగికి వంట్లో యేమాత్రం కూడా బాగులేదు. బొత్తిగా సత్తువ లేనట్టుగా అనిపించింది. యేదన్నా మందూ మాకూ తింటే బావుండు ననిపించింది. వాళ్లల్లోనే ఓ

వైద్యుడున్నాడు. అతడే ఏదో చెట్లమందు పోశాడు. అయినా రంగికి శరీరం బాగుపడలేదు.

ఈరిగాడి సంపాదనలో సగానికంటె ఎక్కువగా వాడు తాగే కల్లుకే ఖర్చయిపోతున్నది. పిల్లలూ, తనూ ఓ పూట పస్తుండాల్సి వస్తున్నది. తను కూడా పన్లోకి వెడ్తే తనకూ రోజూ ఓ రెండు రూపాయలదాకా వచ్చేవి. తన పిల్లలకు రెండు పూటలూ తిండి పెట్టగల్గేది. తను కూడా సరిగ్గా తినక, వంట్లో బాగాలేక చంటిదానికి బొత్తిగా పాలు దొరకటంలేదు. అది యేడ్చి యేడ్చి సొమ్మసిల్లి పోతోంది. ఎలాగైనా సరే తనుకూడా మిగతా అందరి ఆడవాళ్ళతోపాటు బ్రిడ్జి కాడికి పనిచెయ్యటానికి వెడ్తే బావుండునని రంగి ఎంతగానో అనుకుంది. కాని తన శరీరం తనచేతుల్లో లేదు. తనేం చేస్తుంది?

ఈరోజు ఈరిగాడు భార్యను కసిరాడు.

"గిట్ల ఎన్నాళ్ళు పంటవే—దునియాల నువ్వే నీళ్ళాడినవా—ఎంత సుఖేసి పానమైపోయె నేమె—మనం మారాజులంగాదు పంటే యెళ్ళటానికి లేలే—ఇయ్యాళ ఆముత్తీ రామితో బ్రిడ్జికాడికిరా."

"వంటో బలంలేదు—లేత్తే పడిపోయెటట్టున్న—ఎట్టరానయ్యా" అంది రంగి జాలిగా.

"గిట్ల మాట్లాడితే పళ్ళు మంత్తది— పంటుంటె పండ బుద్ధయితది. లేసి పని చేత్తాంటె చాతనయితది. పోరగాండ్ల కింత బువ్వపెట్టి నువ్వింత తాగిరా— నే పోతాన్నా— మల్ల ఇయ్యాళగిన తప్పించినవా చంపేత్త—" అంటూ ఈరిగాడు వెళ్ళిపోయాడు.

రంగికి చాలా కోపం వచ్చింది, యేడుపొచ్చింది. తనమీద తనకు జాలేసింది. తను యేనాడూ పనికి భయపడలేదు. కొంచెం చేతనయినా సరే వెళ్ళింది. కాని ఈసారి కానుపొచ్చాక నెల రోజులదాకా పనికి రాకపోయేసరికి ఈరిగాడికి తనమీద అసహ్యం వేస్తోంది. తనను ఎందుకూ పనికి రానిదనుకుంటున్నాడు. చంపేత్తాడంట— రంగి పిచ్చిగా నవ్వుకుంది. ఈరిగాడంత జాలిలేని వాడేంకాదు. ఆడికి తనమీద కొంచెం 'ఇది'కూడా ఉంది. కానీ పాపం ఆడేంజేత్తడు. బొత్తిగా రోజు గడ్వటం లేదు. ఈమద్దె ఆడికి కడుపునిండా కల్లు దొరకటంలేదు. ఆడు కల్లు

లేకుండా బతకలేదు. రోజంతా ఎర్రటి ఎండలో రెక్కలు ఇరుచుకుని పని జేస్తడు—పొద్దుగూకేసరికి కడుపునిండా కల్లుతాగి గుర్రెట్టి నిద్రపోతడు.

చంటిపిల్ల గుక్కపెట్టి యేడ్వసాగింది. రంగి లేచి రొమ్ము నోటో పెట్టింది. కాని తన రొమ్ముల్లో పాలులేవని రంగికి తెలుసు. చంటిపిల్ల కాస్సేపు యేడుపు మానేసింది. పెద్దాడు తండ్రితోనే బ్రిడ్జికాడికి పోయి నట్టున్నాడు. చంటిదాన్ని పడుకోబెట్టి రంగి లేచింది. ఇయ్యాళ పనికి పోకపోతే ఆడూరుకోడు. చచ్చిపోతనా పోతే — ఓ రెండురూపాయ లొస్తాయి.

'రామిగా' అని కేకేసింది రంగి.

బయట్నుంచి ఓ మూడేళ్ళ కుర్రాడొచ్చాడు. వాడి శరీరంమీద గుడ్డ పేలికలుకూడా లేవు. 'యేందే' అంటూ వాడు లోపల కొచ్చాడు.

"బువ్వబెడ్త రారా— ఇయ్యాళ నే బిడ్జికాడి పోత. నువ్వు చెల్లెను సూత్తుండాల— అది యేడ్తెగిన నాకొచ్చి చెప్పు—"

వాడు అలాగే నన్నట్టు తలూపాడు.

అక్కడే ఓ మూలనున్న కుండల్లోని ఓ కుండనుతీసి దాంటోవున్న జొన్న గడకను రెండు చిప్పల్లో పెట్టింది రంగి. వాటిల్లో పక్కనేవున్న మరో కుండలోని మంచినీళ్ళను పోసి కలిపింది. ఒకటి తనుతీసుకొని మరొ కటి ఆ కుర్రాడి కిచ్చింది. వాడు రెండుగుక్కల్లో ఆ గడక తాగేశాడు. రంగి ఆ గడక తాగటానికి ప్రయత్నించింది. కాని ఒక్క గుక్కకూడా తాగలేక పోయింది. కడుపులో యేదో వికారం— బలవంతంగా తాగితే డోకొచ్చి నట్టయింది. లాభంలేదనుకొని తన చిప్పకూడా కొడుకిచ్చేసి తాగమంది. వాడు అదికూడా ఒక్క గుక్కలో తాగేసి బయట కెళ్ళిపోయాడు.

రంగి లేచింది. తన అస్థిపంజరం లాంటి శరీరం మీదున్న చీరె రవికలాంటి గుడ్డ పీలికల్ని కొంచెం సర్దుకుంది. తైల సంస్కారం లేక కొబ్బరి పీచులావున్న వెంట్రుకల్ని సవరించుకుంది. ఓ మూలనున్న సుత్తెను తీసుకుంది.

"రంగమ్మో— ఒసే రంగీ—" బయట్నుంచి ముత్తమ్మ కేక వినిపించింది. రంగి బయటకొచ్చింది.

"ఈరిగాడు యివ్వాళ నిన్ను తోలుక రమ్మన్నాడు. అత్తవా?" అంది ముత్తి.

"అత్తనే ఉన్న" అంది రంగి.

"పాణం బాగైందా?"

"పానం బాగయ్యేదాకా కూకంటే వెళ్తదా?"

"ఔ—గడిక తాగినవా?"

"ఆ, తాగిన."

వాళ్ళతోపాటు మరో ఐదారుగురు ఆడవాళ్ళు కలిశారు. అంతా బ్రిడ్జివైపు నడవసాగారు. అప్పటికే ఇంకో పదిమంది దాకా అక్కడ చేరి కంకరాళ్ళను తయారుచేస్తున్నారు.

రంగికి గుడిసెల దగ్గర్నుంచి బ్రిడ్జిదగ్గరకు నడిచేటప్పటికి విపరీత మైన ఆయాసం వచ్చేసింది. ఈ రోజు ఎండకూడా కొంచెం ఎక్కువగానే ఉన్నట్టుంది. రంగి ఇలాంటి ఎండలు ఎన్నోచూసింది. ఇలాంటి ఎండల్లో పనిచేసింది. తన వంట్లో బాగాలేక ఈరోజు ఎండకు భయపడాల్సివచ్చింది రంగికి,

రంగి అందరితో పాటే రోడ్డు మీద కూర్చుని రాళ్ళను పగుల గొట్టటం మొదలెట్టింది.

"ఆడన్నది నిజమే—పంటూంటే పండబుద్దయితది — గుడిసెల పన్నప్పుడు బిడ్జిదాక నడుత్త ననుకున్నానా—గిట్లసత్తెఎత్తుతననుకున్నానా. రాళ్ళను పగులగొట్టననుకున్నానా—గప్పుడే తన దగ్గర కొంచెం కంకర తయారైంది."

రంగికి కొంచెం ధైర్యం కల్గింది. కొంచెం తృప్తి కల్గింది. తను మళ్ళీ పని చెయ్యగల్గుతోంది. తను మళ్ళీ సంపాదించ గల్గుతోంది. ఆడికి తనమీద కోపం పోతుంది. ఆడికి నిజానికి తన మీద అంత కోప మేమీ లేదు, ఆడికి తనంటె కొంచెం 'ఇది' కూడా ఉంది.

* * *

ఇరవై లక్షల ఖర్చుతో నిర్మించబడ్తున్న ఆ బ్రిడ్జి చకచకా తయారై పోతోంది. ఆ బ్రిడ్జిని ఆ జిల్లా కంతా పేరు మోసిన ఏవన్ కంట్రాక్టర్, జగన్మోహనరావు పట్టాడు. అతని కింద మరో ఐదారుగురు

చిన్న కంట్రాక్టర్లు, ఓ పది మంది దాకా మేస్త్రీలు పనిచేస్తారు, నాల్గో ప్రణాళికలో పథకాల్లో ఆ జిల్లాకు కేటాయించబడిన ముఖ్యమైన అభివృద్ధి పథకాల్లో ఆ బ్రిడ్జిని శాంక్షన్ చేయించటంలో ఆ జిల్లా నాయకులు జగన్మోహనరావు, ఛీఫ్ ఇంజనీర్, అసిస్టెంట్ ఇంజనీర్, సూపర్‌వైజర్లు—అందరూ తమ తమ పరిధుల్లో సాధ్యమైనంతా చేశారు, ఆ బ్రిడ్జి కట్టడంవల్ల ఆ జిల్లా స్వరూపమే ఎలా మారిపోతుందో, ఆజిల్లాలో ఎంత బ్రహ్మాండమైన అభివృద్ధి జరుగుతుందో. బలహీనవర్గాల వాళ్లకు ఆ బ్రిడ్జి కట్టటంవల్ల ఎంత లాభం చేకూరుతుందో వాళ్లంతా ప్రభుత్వానికి నొక్కి చెప్పారు వీళ్ళందరి ప్రయత్నాలవల్ల ఆ బ్రిడ్జి శాంక్షన్ కావటం, దాన్ని జగన్మోహనరావు చేపట్టటం, ఇరవై లక్షల రూపాయలు ఖర్చు కావటం, అందులో ఎవరెవరికి ఎంత వాటా చెందాలో నిర్ణయించటం—అన్నీ చకచకా జరిగిపోతున్నాయి.

ఆ బ్రిడ్జి శాంక్షన్ అయినందుకు సిమెంట్ వ్యాపారస్తులు సంతోషించారు. ఇనుము. ఉక్కు వ్యాపారస్తులు సంతోషించారు, విదేశాల నుండి దిగుమతి చేసుకోవాల్సిన సరుకుల విషయంలో విదేశ వ్యాపారం చేసేవాళ్ళు సంతోషించారు. తమకో ఐదారు నెలలపాటు పని దొరికింది కదా అని ఆ 60, 70 మంది కూలీలు సంతోషించారు.

ఎండ తీవ్రత ఇంకా ఎక్కువైంది, వడగాల్పులు వీచడం మొదలెట్టాయి. భూనభోంతరాలు దద్దరిల్లిపోయేలా ప్రజ్వలిస్తున్నాడు సూర్యుడు. సమస్త జీవకోటి తమ తమ గూళ్లను వదిలి బయటకు వచ్చే సాహసం చెయ్యలేక పోతున్నారు.

కాని—వాళ్ళు—ప్రకృతి శక్తుల్ని జయించిన వాళ్లు — బండల్లాంటి శరీరాల వాళ్లు—వాళ్ల ఘర్మబలంతో సమస్త విశ్వాన్ని ముంచెత్త గల్గిన వాళ్ళు—ప్రపంచంలో నేటివరకు తయారైన ఉత్పత్తి సాధనాల నన్నింటిని సృష్టించి సృష్టికి ప్రతిసృష్టి చెయ్యగల్గిన వాళ్లు.

వాళ్లు ఆ ఎండకు భయపడటం కాదు, ఆ ఎండే వాళ్ళకు భయపడ్తున్నదా అనిపిస్తోంది. వాళ్లు వాళ్ళ నుదుటి చెమటతో ఆ ఎండలోని వేడిని శీతలంగా మార్చగలిగినవాళ్ళు, వాళ్లు సామాన్యులు కారు.

2

ఏవన్ కాంట్రాక్టర్ జగన్మోహన్‌రావు తన బంగళా ముందు తళ తళ మెరుస్తున్న అంబాసిడర్ కారు దిగి లోపల కెళ్లాడు. గేటు దగ్గరున్న గూర్ఖా అత్యంత వినయంగా సాల్యూట్ చేశాడు.

జగన్మోహన్‌రావుకు నలభై యేళ్లుంటాయి. కాని యాభై యేళ్ళ వాడిలా కనిపిస్తాడు. అందుకు ముఖ్యమైన కారణం అతని బట్టతల. చాలా సింపుల్ గానే బుషర్ట్, ఫాంట్ వేసుకున్నాడు. కళ్లకు గోల్డ్ ఫ్రేమ్ కళ్ల జోడు, నోట్లో ప్లేయర్స్ సిగరెట్, రావును చూడగానే వెంటనే స్ఫురించే భావం బాగా డబ్బున్న వాడని.

జగన్మోహనరావు గూర్చి అతని మిత్రులంతా బాగా కష్టపడి పైకొచ్చాడని చెప్తుంటారు. రావు మొదట్లో ఓ మధ్య తరగతి కుటుంబానికి చెందినవాడు. స్వాతంత్రోద్యమ కాలంలో రావు నూనూగు మీసాల ప్రాయంలో వున్నాడు. అందరూ 'భారత మాతకి జై' అంటే అతడూ అన్నాడు. కాని సహజంగా కొంత చొరవ. నేర్పు, సాహసంగల రావు అంతటితో ఆగి పోలేదు. వాళ్ల ఊరిదొక మదన్‌మోహన్ రెడ్డి ఆజిల్లాలో కెల్లా పేరుమోసిన నాయకుడని తెలుసుకొని అతని పంచన చేరాడు. 'కుర్రాడు చాకులా ఉన్నాడు. పనికొస్తాడు' అనుకున్న రెడ్డిగారు రావును ప్రోత్సహించి తన ఆశ్రితవర్గంలో ఒకన్నిగా చేర్చుకున్నాడు. రెడ్డి యే పని చెబితే ఆ పనిని న్యాయం అన్యాయం అని యోచించకుండా రావు తు. చ. తప్పకుండా చేశాడు. త్వరలోనే రావు రెడ్డికి 'నమ్మినబంటు' అనే పేరు తెచ్చుకున్నాడు. ఇంతలోనే స్వాతంత్ర్యం వచ్చేసిం దన్నారు.

స్వాతంత్ర్యంతోపాటు ఎన్నిక లొచ్చాయి. ఎన్నికల్లో రెడ్డి పోటీ చేశాడు. రావు రాత్రింబవళ్ళు నిద్రాహారాలు మానేసి రెడ్డికోసం ప్రచారం చేశాడు. రెడ్డి గెలిచాడు. గెలవటమే కాదు, మంత్రి కూడా అయ్యాడు. రావు ఎగిరి గంతేశాడు. రెడ్డి మంత్రి అయ్యాక రావును మరచిపోలేదు. రావు శక్తిసామర్థ్యాలమీద రెడ్డికి మంచి నమ్మక మేర్పడింది. రెడ్డి రావుకు మొదట్లో చిన్నచిన్న కంట్రాక్టులు ఇప్పించటం మొదలెట్టాడు. చూస్తుండగానే రావు 'ఇంతింతై వటుడంతై' నట్టుగా పై కొచ్చేశాడు. అతని

సంపాదన మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో వందల్లో ఉంటే, రెండో పంచవర్ష ప్రణాళికలో వేలై, మూడో పంచవర్ష ప్రణాళిక నాటికి లక్షల్లో పడింది. నాల్గో పంచవర్ష ప్రణాళిక నాటికి అతడు రాష్ట్రమంతా ప్రఖ్యాతి వహించిన ఏవన్ కంట్రాక్టర్‌గా స్థిరపడిపోయాడు.

జగన్మోహన్‌రావు మూడో ప్రణాళికలోనే ఆ పట్నంలో కల్లా అందమైన బిల్డింగ్ కట్టించాడు. రావుకు ముప్ఫయేళ్ల ప్రాయంలో పెళ్ళయింది; యాభై వేల దాకా కట్నమిచ్చి బాగా డబ్బున్నవాళ్లు, పేరున్నవాళ్ళు అతనికి సుహాసిని నిచ్చి పెళ్ళిచేశారు.

సుహాసిని బి. ఏ. దాకా చదివింది. రావు తను బి.ఏ. ప్యాసయ్యాడని చెప్పుకుంటాడు గాని అతడు మెట్రిక్యులేషన్ కూడా పూర్తిచెయ్యలేదని చాలామందికి తెలుసు.

రావు కారు దిగి రెండో అంతస్తులో ఉన్న సుహాసిని గదిలోకి వెళ్లాడు. సుహాసిని కోసం ఆ గదిని ఈ మధ్యనే ఎయిర్‌కండిషన్ చేయించాడు.

రావుకు సుహాసిని అంటే విపరీతమైన అభిమానం. ఆమెను పువ్వుల్లో పెట్టి పూజించా లనుకుంటాడు. తను ఆమెకు తగిన భర్తను కానని, యేదో అదృష్టం వల్ల తన కామె భార్యగా లభించిందని అతని కెందుకో ఓ గాఢమైన అభిప్రాయం ఉంది. వయస్సులో తను ఆమె కంటె చాలా పెద్దవాడు. చదువు, సంస్కారం, సాంప్రదాయం విషయంలో కూడా ఆమె తనకంటె ఎక్కువ. తనలోని లోపాల నన్నింటిని డబ్బుతో పూడ్చివేయాలని అతని ప్రయత్నం.

డోర్ తెరచుకొని రావు ఎయిర్ కండిషన్డ్ గదిలో కొచ్చాడు. లోపల సుహాసిని యేదో మ్యాగజీన్ తిరగేస్తోంది. ఎయిర్ కండిషన్డ్ గదిలో ఉన్నా ఆమె ఎంతో అలసిపోయినట్టుగాఉంది. సుహాసినికి ముప్పై యేళ్ళుంటాయి. కాని ఇరవై యేళ్ల యువతిలా కనిపిస్తుంది, సుహాసిని అందంగా ఉంటుంది. ఆకర్షణీయంగా వుంటుంది. వెంట్రుక వత్తుకుపోతే కంది పోయేంత సుకుమారంగా ఉంటుంది ఏదేవలోకమో. నందనవనమో తప్ప భూలోకమంటె తెలీని అప్సరసలా ఉంటుంది. ఏ దంతస్తుల వంటి స్తంభపు మేడలో బందీ చెయ్యబడిన రాజ కుమార్తెలా ఉంటుంది.

"అబ్బ! నరకంలోంచి స్వర్గంలో కొచ్చినట్టుగా ఉంది. బయట ఎంత వేడిగా ఉందను కున్నావు. మైగాడ్—ఈ రోజు టెంపరేచర్ 130 దాటి ఉంటుంది" అన్నాడు రావు సోఫామీద కూర్చుంటూ.

తన శాంతిని, యేకాంతాన్ని భగ్నం చేసిన ఈ రాక్షసు డెవరా అన్నంత విసుగ్గా చూసింది సుహాసిని.

"ఎయిర్ కండిషన్డ్ రూమని పేరే గాని రెండు మూడు గంట లుండేప్పటికి దీంట్లోను వేడిగానే వుంటోంది. యే కాశ్మీర్‌కో, స్విట్జ ర్లాండ్‌కో వెళ్ళిపోవాల్సింది. ఈ సమ్మర్‌లో—ఈసారి స్విట్జర్లాండ్ వెళదా మంటె మీ కెప్పుడూ రోడ్లు, బ్రిడ్జీలు—ఈ గొడవలతోనే సరిపాయె—" విసుగ్గా అంది సుహాసిని.

చీటికి మాటికి అలా విసుక్కోవటం. చిరుకోపాన్ని నటించటం సుహాసినికి చాలా యిష్టం. ఆమె అలా తన అందమైన కనుబొమల్ని ముడిచి. బుంగమూతి పెట్టి విసుక్కున్నప్పుడల్లా రావుకు ఎంతో అందంగా కనిపిస్తుంది. ఆమె అలా విసుక్కోవటం రావుకు చాలా యిష్టం.

"సారీ డియర్—నెక్స్ట్ సమ్మర్‌కు స్విట్జర్లాంకు తప్పకుండా తీసుకు పోతాను. ఈసారి ఈ బ్రిడ్జొకటి అడ్డ మొచ్చింది. వర్కంతా వార్ ఫుటింగ్‌లో నడుస్తోంది. ఈ బ్రిడ్జిమీద మనకెంత మిగులుతుందో తెలుసా? లక్ష పైగా—"

సుహాసిని "ఆ!" అంటూ నోరు తెరుస్తుందని రావు ఆశించాడు. కాని ఆమె మామూలుగా విసుగ్గా ముఖం పెట్టి "మీకెప్పుడూ లక్షల గొడవే. మరోలోకమే లేదు. ఓ సరదాలేదు. సంబడమూ లేదు. ఇంత ఎండల్లో ఈ దిక్కుమాలిన ఊళ్లో ఉండకపోతే యే కాశ్మీర్‌కో తీసుకెళ్ళరాదూ. మా డాడీ అయితే ప్రతి సమ్మర్‌కు తీసుకెళ్లేవాడు."

రావు చిన్న బుచ్చుకున్నాడు. తనకు ఇంత డబ్బుండికూడా సుహా సినిని తృప్తిపరచలేకపోతున్నాడు. ఈసారి ఎన్ని పనులున్నాసరే తప్పని సరిగా స్విట్జర్లాండు తీసికెళ్ళాలి.

రావు ఫ్రిజ్ ఓపెన్ చేసి రెండు బీర్ బాటిల్స్ బయటకు తీశాడు. వాటిని ఓపెన్ చేసి రెండు గ్లాసుల్లో పోసి తనొకటి తీసుకొని, సుహాసిని

కొకటి ఇచ్చాడు. సుహాసిని నెమ్మదిగా సిప్ చెయ్యసాగింది. అతడు ఒక్క గుక్కలో తాగేసి మళ్ళీ గ్లాసు నింపాడు

"పోనీయ్‌గానీ ఇవ్వాళ మన ప్రోగ్రాం యేంచేశావు?" అన్నాడురావు.

"ప్రోగ్రామేమిటి?" అందామె కనుబొమలు ముడిచి విసుగ్గా.

"మన మీరోజు బ్రిడ్జి చూడటానికి వెడదా మనుకున్నాం గదా."

చాలా రోజులుగా రావు తన భార్యకు తన అండర్‌లో తయారౌతున్న ఆ 20 లక్షల బ్రిడ్జిని చూపెట్టాలని ముచ్చట పడుతున్నాడు. తన కింద ఎంతమంది పనిచేస్తున్నారో—తను ఎంత పెద్ద కంట్రాక్టరో తన భార్య ఆ బ్రిడ్జిని చూస్తేగాని నమ్మదని అతనికో నమ్మకం కల్గింది. అందుకే పది రోజులుగా ఆమెను ఎన్నో విధాల బతిమాలి ఈ రోజు ఆమె తనతో బ్రిడ్జి చూడటానికి వచ్చేట్టుగా వప్పించాడు.

"ఏమోబాబు—బ్రిడ్జి చూడటానికి రమ్మని నా ప్రాణాలు తోడేస్తున్నారు. ఇంత ఎండలో ఈ ఎయిర్ కండిషన్డ్ రూమ్ బయటకొచ్చి నేను బతకగలనా?" అంది సుహాసిని గోముగా. రావు నవ్వాడు.

"ఇప్పుడు నాలుగౌతోంది. ఎండ చాలావరకు తగ్గిపోయింది. మన కార్లో జస్ట్ హాఫెనవర్ ప్రయాణం. అలా షికారుకు వెళ్ళినట్టుగా వెళ్ళి వచ్చేద్దాము. ఇచ్చిన మాట తప్పకూడదు దేవీ!" అతడు ఆమె దగ్గరగా వెళ్లి ఆమెను గదుమ పట్టుకున్నాడు

"ఆల్‌రైట్ బాబా—వస్తాను కొంచెం స్నానం చేసి డ్రెస్‌మార్చుకోనియ్. లక్షలు లక్షలంటారు. ఓ ఎయిర్‌కండిషన్డ్ కారన్నా కొన్నారు కాదు. ఆ డొక్కు అంబాసిడర్ కారుతో నెట్టుకొస్తున్నారు?"

"చాలా త్వరలోనే మనం 'ఇంపాలా' కారు కొనబోతున్నాము దేవీ? కొంచెం ఓపిక పట్టు. వెధవది ఈ దేశంలో అన్నీ కంట్రోళ్లేనాయె. మన డబ్బుతో మనం మన కిష్టమైన వస్తువులు కొనుక్కునే ఫ్రీడం లేదాయె. దేనికి పైరవీ, రికమెండేషన్—బోల్డు డిలే."

సుహాసిని స్నానం చెయ్యటానికి లేచింది.

"దేవిగారు తయారు కావటానికి ఎంత టైం తీసుకుంటారో, చీకటి పడిపోదు గదా! బ్రిడ్జి దగ్గర మనుష్యుల సంచారం లేకుండాపోదుగదా" అన్నాడు రావు.

తన భార్యకు తన కింద ఎంత మంది కూలీలు పని చేస్తున్నారో చూపించాలని వాళ్లంతా తనిచ్చే రెండు మూడు రూపాయలకోసం ఎలా రెక్కలు విరుచుకొని ఆ ఎండలో పని చేస్తున్నారో చూపించాలని అతని కెంతో ఆతురతగా వుంది.

"త్వరగానే వస్తాను లెండి" అంటూ సుహాసిని ఆ గదినుండి బయటకొచ్చి 'అబ్బ! ఎంత వేడిగా వుంది బాబోయ్' అని కేకేసింది.

ఇద్దరు ముగ్గురు నౌకర్లు వచ్చి ఆమె ఆజ్ఞకోసం నిల్చున్నారు.

"స్నానం చెయ్యాలి త్వరగా" అందామె.

వాళ్లంతా బాత్‌రూంవైపు పరుగెత్తారు. కావలసినవన్నీ చకచకా అమర్చారు. సుహాసిని అద్దంలా మెరుస్తున్న ఆ బాత్‌రూంలోకి ప్రవేశించింది. అనేక సువాసనలతో. లిక్విడ్స్ వాసనలతో ఆ గది గుబాళిస్తోంది. పాలరాతి చెక్కడాలతో తళతళ మెరిసిపోతున్నదా బాత్‌రూమ్.

ఓ అరగంటసేపు స్నానంచేసి బయటకొచ్చింది సుహాసిని. మరో అరగంటసేపు నిలువుటద్దంముందు కూర్చొని అలంకరించుకొని బయటకొచ్చి జగన్‌మోహన్‌రావు పక్కన కార్లో కూర్చుంది. రావు కారు స్టార్టు చేశాడు.

ఎండ తీవ్రత యేమాత్రం కూడా తగ్గలేదు- వడగాలి వీస్తోనేఉంది.

"అబ్బ—ఐదైనా ఇంకా ఎండ వేడిమి తగ్గనే లేదు. మనం క్షేమంగా తిరిగి రాగలమంటారా? లేక మధ్యలో ఏ సన్ స్ట్రోక్‌కో వచ్చి పడిపోతామా?" అంది సుహాసిని.

"ఐదు దాటుతోంది. ఇప్పుడేం సన్‌స్ట్రోక్‌లే. ఒంటి గంట రెండు గంటల ప్రాంతాల్లో ఉన్న ఎండ ఇప్పుడేం ఉందిలే. మా కూలీలు చూడు. అంత ఎండలో కూడా పనిచేస్తూనే ఉంటారు. వాళ్లకు రాని సన్ స్ట్రోక్ మన కొస్తుందా?"

"ఏమో బాబు—ఈ వడగాడ్పు చూడండి. అప్పుడే నా నోరారి పోతోంది. రానంటె మీకు కోపం వస్తుంది."

"నోరారి పోతుందా? జగ్‌లో నీళ్లున్నాయి, తాగుతావా?" రావు ఆదుర్దాగా. కారాపి గ్లాసులో మంచినీళ్లు పోసి ఆమె కిచ్చాడు. ఆమె మంచినీళ్లు తాగి కొంచెం తేరుకుంది. ఆమె ముఖానికి పూసుకున్న క్రీమ్స్,

వేసుకున్న పౌడర్ని చెమటకు కరిగిపోతున్నాయి. ఆమె తెల్లటి చెక్కిళ్లు అప్పుడే కందిపోతున్నాయి. ఐదారు మైళ్ళుకూడా ప్రయాణం చెయ్యకుండానే అలా నీరుగారి పోయిన భార్యను చూస్తే రావుకు ఆశ్చర్యం భయమూ కల్గాయి. ఈమెకు నిజంగానే సన్‌స్ట్రోక్ వచ్చేట్టుంది అనుకున్నాడతడు.

"పోనీయ్—తిరిగి వెళ్లి పోదామా ?" అన్నాడు రావు.

"పరవాలేదు లెండి ఎలాగూ బయల్దేరాం గదా—నొ ఐయామ్ ఆల్ రైట్. కారు పోనీయండి" అంది సుహాసిని.

రావు కారు స్టార్టు చేశాడు. అతడు బాధపడ్డాడని అతన్ని ఉత్సాహపరచాలని 'మీ కారు ఇంతకంటే వేగంగా పోదా బాబూ' అంది. అతడు ఆక్సిలేటర్ నొక్కాడు. కారు 50 మైళ్ల వేగాన్ని అందుకుంది. ఆమె కిలకిలా నవ్వింది.

"ఫరవాలేదే—అంబాసిడర్ కారు కూడా 50 మైళ్ల స్పీడును అందుకో గలదన్న మాట."

అతను కూడా నవ్వాడు. ఛీర్‌ఫుల్‌గా కనిపించటానికి ప్రయత్నించింది.

కారు బ్రిడ్జిని సమీపించింది. బ్రిడ్జికి చాలా దగ్గరగా తీసుకువచ్చి ఆడవాళ్లు రాళ్లను పగుల గొడ్తున్న చోట ఆపాడు రావు. వాళ్లకేసి 'వీళ్లూ మనుష్యులేనా, అందులో ఆడవాళ్లా ?' అన్నట్టుగా చూసింది సుహాసిని. కారులో ఉన్న సుహాసిని కేసి 'ఈమె కూడా మనిషేనా' అన్నట్టుగా చూశాడు ఆ రాళ్లు పగులగొడ్తున్న ఆడవాళ్లు.

కారు రావటం చూడగానే ఇద్దరు మేస్త్రీలు పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. వినయంగా నమస్కారం చేశారు.

"ఏం లక్ష్మీపతి—వర్క్ ఎంతవర కొచ్చింది?"

"అవుతూనే ఉంది గదండి. సరిపోయేంత ఇసిక, కంకర బ్రిడ్జి మీదకు చేరటమే ఆలశ్యం."

"త్వరగా కానీయ్. అవసరమయితే ఇంకా ఎక్కువమంది కూలీలను పెట్టు"

"అయ్యా—అలాగే."

కూలీలంతా ఆ రోజుకు పని ముగించుకొని వచ్చేస్తున్నారు. అందరూ కారుకేసి, కారులో కూర్చున్న మనుష్యులకేసి వాళ్లేదో మరో గ్రహంనుండి వచ్చినవాళ్ళన్నట్టుగా చూశారు. అర్ధనగ్నంగా, చెమటలు కారుతున్న బండరాళ్లలా ఉన్నవాళ్ల శరీరాల్ని చూస్తోంటే సుహాసినికి తల తిరిగినట్టయ్యింది. ఆమెకు వాళ్లేదో భయంకరమైన వింత జంతువుల్లా కని పించారు. వాళ్లంతా రావుకు దండాలు పెడ్తూ కారుకు చాలా దగ్గరగా వచ్చారు. వాళ్ల శరీరాల్నుంచి వెలువడిన చెమట వాసన సుహాసిని నాసికా పుటాల్ని బద్దలుచేసింది. వాళ్లందర్నీ అంత దగ్గరగా చూసేటప్పటికి సుహాసినికి వాళ్లంతా తననూ, తన భర్తను తినేస్తారేమో నన్నంత భయం కల్గింది. ఆమె గుండెలు వేగంగా కొట్టుకోసాగాయి. కడుపులో తిప్పి నట్టయింది. గొంతు తడారిపోయింది. వాంతి వచ్చినట్టుగా ఫీలయ్యింది. ఆమె విపరీతంగా వణికిపోసాగింది. తనకేమో అవుతున్నది. సందేహం లేదు. తనకు సన్‌స్ట్రోక్ తగిలింది-

వాళ్ళంతా కారు చుట్టూ చేరి లోపలున్న సుహాసినికేసి కళ్లప్పగించి చూడసాగారు. సుహాసిని వాళ్ల చూపుల్ని భరించలేకపోయింది.

"ఏమండి నాకేదో అవుతోందండి, నా తల తిరిగి పోతోందండి" అంటూనే సుహాసిని అతనిమీదకు వొరిగిపోయింది. రావుకు పై ప్రాణాలు పైనే లేచిపోయినట్టనిపించింది. సందేహం లేదు. తన భార్యకు సన్ స్ట్రోక్ తగిలింది. జగన్మోహన్‌రావు భార్యను వెంటనే హాస్పిటల్‌కు తీసు కెళ్లాలని కారును పట్టణంవేపు మళ్లిస్తుండగానే కంకరరాళ్ళు పగలగొడు తున్న ఆడకూలీల్లో పెద్ద కలకలం పుట్టింది. రంగి రాళ్లు కొడ్తున్నది కొడ్తు న్నట్టుగానే నేలకొరిగిపోయింది. రంగి నోట్లో తడిలేదు. మొహంలో జీవంలేదు. అక్కడున్న కూలీలంతా వంగి చుట్టూ చేరారు.

"వడదెబ్బ—రంగికి వడదెబ్బ కొట్టింది. పట్నం తోలుకపొయి దవాఖాన్ల యేస్తే బతుకురది" అన్నారంతా.

ఈరిగాడు భార్యను చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు.

ఆ గొడవేమిటో జగన్మోహనరావు పట్టించుకోలేదు. తన భార్యకు ఏదో అయ్యింది. సన్‌స్ట్రోక్ తగిలింది. వెంటనే హాస్పిటల్‌కు చేర్చాలి.

క్షణం ఆలస్యమైనా తన భార్య తనకు దక్కదు. రావు కారు వెనక్కి తిప్పు తున్నాడు.

"అరే ఈరిగా, దొర కాళ్లు బట్టుకోరా. కార్లో పట్నం తీస్క పోయి దవాఖాన్ల జేర్పిస్తడు" అన్నారు ఆ గుంపులో ఎవరో.

ఈరిగాడు వెంటనే రావు కారుకు అడ్డంగా పరుగెత్తాడు.

"దొరా! నా ఆడదానికి వడదెబ్బ కొట్టింది దొరా. దబ్బున దవాఖాన్ల జేర్పిస్తే బతుకుతది. మీ కారులో యేసుకుపొండ్రి దొరా. మీ కాళ్లు పట్టుకుంట దొరా. మీ బాంచను దొరా. పిల్లలు గలోన్ని దొరా. దాని వంట్లె బాగ లేకున్నా, నేనే దాన్ని యియ్యాళ పనికి రమ్మన్న దొరా. పేదోళ్ళం. దయదల్చండి దొరా."

ఈరిగాడు గుండెలు పగిలేలా యేడ్చాడు. బతిమాలాడు. కాని రావుకు వాడు చెబ్తున్నదేమిటో అర్థం కాలేదు. వాడి భార్యను కార్లో తీసుకు పొమ్మనటం మట్టుకు తెలిసింది. అలాంటి మనుష్యులు తన కార్లో కూర్చో వటాన్ని అతడు ఊహించలేకపోయాడు. పైగా ఆ క్షణంలో అతడి బుర్రలో ఒకటే భావం తన భార్య. తన ప్రాణం, తన సర్వస్వం సుహాసినికి సన్‌స్ట్రోక్ తగిలింది. ఒక్క క్షణం ఆలశ్యమైనా ఆమె ప్రాణాలు పోవచ్చు. ఈరిగాడ్ని గట్టిగా కసురుకుంటూ కారు ముందుకు పోనిచ్చాడు రావు. కారు పట్నంవైపు 60 మైళ్ళ స్పీడుతో పరుగెత్తింది. కారు వెన కాల పరుగెత్తబోయిన ఈరిగాడి కళ్ళల్లో దుమ్ము. కన్నీటితెర కలిసి అతని కాళ్ళకు బంధంవేశాయి.

"అరే ఈరిగా, రంగి మన కిక దక్కదురా" అన్నారు అక్కడి వాళ్ళంతా. ఈరిగాడు చావుబతుకుల మధ్య ఊగిసలాడుతున్న రంగిని తన చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు. అందరూ కలిసి రంగిని ఓ చెట్టుకిందికి చేర్చారు. ఏవేవో ఉపచారాలు చేశారు. నీళ్ళు తెచ్చి ముఖంమీద చిలకరించారు. తడి గుడ్డలు ముఖంమీద నెత్తిమీద కప్పారు. కానీ రంగిలో చలనం లేదు.

* * *

జగన్మోహన్‌రావు కారు ఆ పట్నానికంతా పెద్దదైన 'సాయిబాబా నర్సింగ్ హోమ్' ముందు ఆగింది. రావును గుర్తుపట్టిన ఇద్దరు నర్సులు కారు దగ్గరకు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చి సుహాసినిని వెంటనే ఎయిర్ కండి

షన్డ్ రూమ్‌లో చేర్చారు. డాక్టర్ రమణారావుకు ఈ వార్త తెలియగానే చూస్తున్న పేషంటును వదిలేసి సుహాసిని దగ్గరకు పరుగెత్తాడు.

"ఏమీ ప్రమాదం లేదుగదా డాక్టర్?" అన్నాడు రావు.

సుహాసినిని పరీక్షచేసిన డాక్టర్ చిరునవ్వు నవ్వాడు.

"ఇట్స్ నథింగ్. ఎండలో ప్రయాణం చేశారేమో, కొంచెం అలసిపోయినట్టుగా ఉంది. దట్సాల్" అన్నాడు డాక్టర్.

"సన్‌స్ట్రోక్ కాదంటారా?" అన్నాడు రావు.

సుహాసిని కళ్లు తెరిచింది. పొరపాటున తప్పిపోయి తనకు తెలియని ఏదో పాడు ప్రపంచంలో పడిపోయి మళ్లీ తన మామూలు ప్రపంచంలో కొచ్చాననిపించిం దామెకు.

"ఎలా ఉంది డియర్—అర్ యూ ఆల్ రైట్" ఆదుర్దాగా అడిగాడు రావు.

సుహాసిని భర్తకేసి చూస్తూ చిరునవ్వు నవ్వింది.

"సారీ డియర్. ఈ ఎండాకాలం వెళ్లేదాకా నిన్ను ఎయిర్‌కండిషన్ రూమ్‌నుండి బయటకు తీసుకెళ్ళను. వెరీ వెరీసారీ డియర్" అన్నాడు రావు.

"అబ్బ—మీరు కాస్సేపు ఊరుకొందురూ" అందామె విసుగ్గా.

"నువ్విలా విసుక్కుంటే ఎంత అందంగా వుంటావో తెలుసా?" అన్నాడు రావు.

"ఊరుకొండంటే మీ క్కాదు" ఆమె మళ్లీ విసుక్కుంది.

అతడు హాయిగా నవ్వాడు.

*   *   *

తెల్లారిపొద్దున్నే ఆరోజు పేపరు తిరగేస్తోంటే జగన్మోహన్ రావును ఓ వార్త ఆకర్షించింది. "కరీంనగర్ జిల్లాలో మానేరు నదిమీద నిర్మిస్తున్న బ్రిడ్జిదగ్గర పనిచేస్తున్న ఓ స్త్రీ నిన్న వడదెబ్బ తాకి చనిపోయింది. దీనితో కరీంనగర్ జిల్లాలో వడదెబ్బ తాకి చనిపోయిన వారి సంఖ్య 15 కు పెరిగింది" అదీ ఆ వార్త. నిన్న బ్రిడ్జి దగ్గర పనిచేస్తున్న ఆడవాళ్లలో కలకలం. వాడెవడో తన కారుకు అడ్డంగా రావటం, తన

భార్యను కారులో తీసుకుపొమ్మనటం, రావు కళ్ళముందు మెదిలింది. వా డన్నట్టు వాడి భార్యను తన కారులో తీసుకువచ్చి హాస్పిటల్లో జాయిన్ చేయించివుంటే బ్రతికి వుండేదేమో నన్నభావం రావు బుర్రలో క్షణం సేపు మెదిలింది. కానీ వెంటనే—

"ప్చ—ఇలాంటివి జరుగుతూనే వుంటాయి. మనమేం ఆపగలం" అనుకుంటూ పేపరులోని ఇతర వార్తల మీదకు తన దృష్టిని పోనిచ్చాడు యేవన్ కంట్రాక్టర్ జగన్మోహన్‌రావు.